

PARTİ Gazetesi

KILAVUZUMUZ
BİLİMSEL SOSYALİZM;
SİLAHIMIZ,
PARTİMİZDİR.

15 MAYIS 1971 / SAYI 7 — TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİNİN MERKEZ YAYIN ORGANIDIR — 50 KURUŞ

TİP Genel Yönetim Kurulu Bildiri Yayınladı

Anayasa Değişikliğine Karşıyız

GÜNDEM

TARİHİN ÇARKI GERİ DÖNDÜRÜLEMEZ

Dünyada şiddetçi ve tedhişçi gençlik hareketlerinin, şehir ve kır gerillacılığının nedenleri üzerinde sosyal ve siyasal bilimlerle uğraşanlar kafa yorarken, hiç değilse bizdeki bu çeşit olayların nedeni ve çaresi bulundu. Neden: Anayasa eksikliği. Çaresi: Bu eksikliğin giderilmesi. Başbakan Erim yabancı gazeteciler için düzenlediği basın toplantısında «Anayasada geniş değişiklik yapılacağını doğrulayarak, 'Anayasanın temel hak ve hürriyetleri Anayasanın getirdiği nizamın yıkılması için vasıta olarak kullanılamaz' demiştir» ve «... bu prensibin Anayasamıza konulması ihmal edilemez» diye eklemiştir. (Hürriyet, 2 *Mayıs 1971, Sh. 1 ve 9). Aynı görüşü paylaşan Abdi İpekçi de bu konudaki başyazısında «Ve kabul etmek gerekir ki özgürlükleri güvence altına alan 1961 Anayasası bu hakların kötüye kullanılıp şiddet ve zorbalık eylemlerine dönüştürülmesine, yani başkalarının özgürlüklerinin ortadan kaldırılmasına olanak hazırlamıştır» demektedir.* (Milliyet, 2 *Mayıs 1971, Sh. 9).*

Anayasanın hangi eksikliğinin veya tanıdığı hangi hak ve özgürlüklerin silâh kaçakçılığına, silâh depolanmasına, silâhlı ve dinamitli saldırılara, adam kaçırma ve banka soyma fiillerine «olanak» verdiğini veya hazırladığını anlamak cidden güçtür, düpedüz imkânsızdır. Bırakın Anayasa hükümlerini, ceza kanunları hükümleri bu çeşit hareket ve fiillere müsaade etmez, bunları ağır şekilde cezalandırır. Buna rağmen, bu çeşit olaylar önlenemiyor, failleri bulunamıyor, yakalanamıyorsa, nedenlerini Anayasa ve diğer kanun hükümlerinde değil, başka tarafta aramak gerekir. Başbakanın bizim Anayasamızdan daha az «liberal», daha «kısıtlayıcı» olduğunu söylediği Fransız ve İtalyan Anayasaları bu niteliklerinden dolayı kendi ülkelerinde sosyal patlamalar ve bunalımları önliyememiştir. Gerçekten de De Gaulle Anayasa değişikliği ile çok merkeziyetçi bir sistem getirmiş, Cumhurbaşkanı olarak büyük yetkileri şahsında toplamıştı. Ama yine de en şiddetli gençlik hareketleri Fransa'da yeraldı, ülke iktisadî ve malî bunalımdan kurtulamadı ve sonunda görevini bırakıp giden De Gaulle'ün kendisi oldu. İtalyan Anayasası da İtalya'nın Avrupa'nın en hareketli, en sarsıntılı toplumu olmasını önliyemiyor.

Bir ikinci nokta, Başbakanın adlarını saydığı ve Anayasalarının bizim Anayasamız kadar «ilerici» olmadığını söylediği Batı ülkelerindeki fiilî durumun, uygulanan demokrasinin, *hiç kuşkusuz bizimkinden çok daha ileri olduğudur. Bu da, toplumun hukuk sistemi ile gerçek yaşanan sisteminin zorunlu olarak birbiriyle çakışmadığını ve bunun için de hukuk sistemi üzerinde «çeşitlemeler» yapmakla, fiilî gerçek durumun ve gelişmelerin değiştirilmesini kesinlikle sağlanmanın mümkün olmadığını gösteren bir başka kanıttır.*

Başbakan Erim 1961 Anayasasını Türkiye için bir «lüks» sayıyor, bunun için de Anayasanın geriye doğru değiştirilmesini öngörüyor. Bize göre ise, sayısız defa belirtmiş olduğumuz gibi, Anayasanın eksiksiz tastamam uygulanması gerekir ve Türkiye'nin içinde bulunduğu çeşitli bunalımların nedenlerinden biri de Anayasanın böyle uygulanmamış olmasıdır. Anayasayı geriye doğru değiştirmekle tarihin çarkı geriye döndürülemez; sadece bunalımlar ve sorunlar daha da derinleşir ve müzminleşir.

Başbakan Erim Türkiye'de aşırı solun Maoist, Leninist ve Marksist bir rejim, aşırı sağın da halifeci ve şeriatçı bir rejim istediğini ileri sürerek, «Biz Türk devletinin bu iki yola girmesine izin vermiyeceğiz» diyor. Oysa Başbakanın bilmesi gerekir ki, bir toplumun hangi rejime sahip olacağını, esas itibariyle, toplumun objektif gelişme kanunları ve bunların işleyişini ifade eden gerçek toplumsal güçleri tayin eder. Ne şu veya bu grubun istekleri ve çabaları, ne de iktidarda olanların «müsaade etmeme»leri ve yasakları kendi başlarına bir sonuç vermez. Toplumun tarihsel gelişme doğrultusunda olan güçler ve akımlar eninde sonunda başarıya ulaşır; bu gelişime ters düşen güçler ve akımlar akamete uğrar. Biz sosyalistler bu bilimsel açıdan olaylara baktığımız içindir ki, ne yapılsa, ne edilse Türkiye'de emperyalizme ve faşizme karşı, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadelenin durmıyacağına ve sonunda zaferi kazanacağına inanıyoruz. Bu inançla da, bu mücadelede bize düşen görevleri yapmaya kararlıyız.

8 - 9 Mayıs 1971 günlerinde Ankara'da Genel Merkezde toplanan TİP Genel Yönetim Kurulu, iç ve dış politik olaylar ile Parti çalışmalarını görüşmüş ve yapılan görüşmeler ışığında aşağıdaki bildirinin yayınlanmasına karar vermiştir :

«I — Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu, 12 Mart'tan bu yana hızla gelişen olaylar dizisi içinde Parti yetkili organ ve mercilerinin bildiri ve demeçleri ile yapılan çalışmalar sonucu ortaya çıkan Parti görüş ve tutumu ile tam uygunluk halinde olduğunu belirtir ve seçtiği kurul ve mercilere güvenini teyid eder.

II — Anayasayı değiştirme teşebbüsleri ve bu teşebbüslerin doğrultusu konusu, içinde bulunduğumuz dönemin şüphesiz en önemli politik sorunudur. Bu konuda basına akseden haberleri, halen TBMM'de görüşülmekte olan Sıkıyönetim kanun tasarısını ve özellikle Başbakan Erim'in 1 Mayısta yabancı gazetecilerle düzenlediği basın toplantısında yeralan «Türkiye Anayasası birçok Avrupa ülkesinin anayasalarından daha liberal bir Anayasadır, **Türkiye böyle bir lüksü kaldıramaz»** şeklindeki sözlerini birlikte inceliyen ve öteden beri egemen sınıfların 27 Mayıs Anayasasından son derece tedirgin olduğu gerçeğini ve ilk fırsatta bundan geriye dönme isteklerini bilen TİP Genel Yönetim Kurulu,

Yapılması istenen değişikliklerin, neticede 1961 Anayasasında yeralan temel hak ve özgürlükleri özünden yokedeceğini, Anayasamızı temel ilke ve felsefesinden tamamen uzaklaştıracağını ve kısaca ifade etmek gerekirse, 1961 Anayasasını yürürlükten kaldırarak ondan çok geride baskıcı bir düzen getirmeyi hedef aldığını tesbit eder.

Gerçekten bu konuda basında yeralan bilgilere göre yapılması istenen değişikliklerle bir takım usuli hükümler vasıtasiyle ve dolaylı da olsa,

a) Yargıç teminatı kaldırılmaktadır,

b) Üniversite ve TRT özerkliğine son verilmektedir.

c) Hükümete kanun gücünde kararname çıkarma yetkisi tanınarak yalnızca yasama organına ait olması gereken yetki idareye aktarılmaktadır.

d) Malî kaynaklarını denetim yoluyla basın kontrol altına alınmaktadır.

e) Bir takım idari kararlar için Danıştaya başvurma olanağı kaldırılmakta, Danıştay'ın yetkisi çok daraltılmaktadır,

f) Yetkili yargı organının bir kararı olmaksızın dernek ve sendikalar gibi kuruluşları doğrudan kapatma yetkisi hükümete tanınmaktadır ve dolayısiyle grev hakkı kullanılamaz hale getirilmektedir.

g) Nihayet bugün Meclislerde görüşülmekte olan Sıkıyönetim Kanunu tasarısı, demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanması konusundaki niyet ve tutumu açıkça belirtmektedir. Nitekim bu tasarıya göre:

— TRT ve basına sansür koymak, kayıtlamak ve durdurmak,

— Grev hakkının kullanılmasını süreli veya süresiz olarak askıda bırakmak veya izne bağlamak,

— Her türlü toplantıları veya gösteri yürüyüşlerini yasaklamak,

— Sanıkların 24 saat içinde mahkemeye sevki zorunluluğunu kaldırarak 1 ay süreyle gözaltında bulundurabilmek,

— Sıkıyönetim Mahkemelerinin sıkıyönetim sona erdikten sonra da görevlerine devam imkânını vermek suretiyle herkesin tabiî yargılama merciine çıkarılması temel ilkesini ihlâl etmek,

— Sıkıyönetim sırasında işlenen suçların cezasını arttırmak ve yeni suçlar ihdas etmek,

gibi, aynen kanunlaştığı takdirde bugünkü Anayasamıza açıkça aykırı hemen hemen sınırsız, kısıtlayıcı yetkiler idareye tanınmaktadır.

Oysa Başbakan Erim'in «Türkiye için lüks» saydığı, halen yürürlükteki 27 Mayıs Anayasası olağanüstü şartlar altında ve bir çırpıda hemen tamamen değiştirmeye imkân vermiyecek özelliklere sahiptir.

Anayasamız herşeyden önce referandumla, yani halk oyuna sunularak ve onun doğrudan desteği alınarak kabul edilmiştir. Bunun üzerinde dikkatle durmak gerekir. Çünkü onu temel amacından, felsefe ve ruhundan saptıracak bir değişikliği, Meclis çoğunluğuna dayanıp ve yalnız Meclisler eliyle gerçekleştirmek düşünülemez. Üstelik Anayasamız, geçen 10 yıl boyunca tamamen halka malolmuş; belki bir örneği daha mevcut olmadığı şekilde ençok satılan kitaplar arasına girmiştir. Nitekim 1969 seçimlerinde Adalet Partisi, Anayasa değişikliği ve bunun için de 2/3 oy çoğunluğu isteği ile seçmenin karşısına çıkmış, fakat aldığı oylar 2/3 çoğunluğu sağlamak şöyle dursun, eskisinden de az olmuştur. Bu sonuç da, dolaylı yoldan da olsa, Anayasanın halkımıza mal olduğunun diğer bir işaretidir.

Kaldı ki, bugün Mecliste grubu bulunan bütün partiler sıkıyönetim uygulamasına gerekçe olarak gösterilen ve Partimizin esastan karşı olduğu anarşist ve terörist eylemlerin, değil Anayasa, kanunlarda dahi bir değişikliğe lüzum kalmaksızın önlenebileceğini iddia ve ilân etmişlerdi. Şimdi ise Sıkıyönetim Kanunu tasarısını ve Anayasa değişikliğini elbirliğiyle desteklеme yoluna gitmektedirler. Böylece Türkiye Işçi Partisinin dışındaki bütün bu burjuva partileri Anayasayı ve demokrasiyi savunma iddialarında ne kadar samimiyetten uzak olduklarını ve devamlı olarak demokrasi ve hürriyetten söz etmelerinin düpedüz bir yalandan ibaret olduğunu bir kere daha göstermişlerdir.

Son olayların başlangıç noktasını teşkil eden 12 Mart muhtırası da bunalımın temel sebebini Anayasamızda değil, tam aksine şimdiye kadar gelmiş geçmiş iktidarların politikalarında görmüştü.

Bütün bu nedenlere dayanarak Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu 1961 Anayasasını belirtilen doğrultuda değiştirme teşebbüslerine ve hele bunun, konuyu enine boyuna serbestçe tartışıp inceleme olanağı yapısı gereği imkân bulunmıyan bir sıkıyönetim ortamında gerçekleştirme düşüncesine kesinlikle karşıdır.

III — Bugün 11 ilimizde sıkıyönetim uygulanmaktadır. Sıkıyönetim, yasa dışı, keyfî bir idare değildir. Resmî makamlar da muhtelif demeç ve tebliğlerinde bu konu üzerinde durmak lüzumunu duymuşlardır.

Gerçekten, bir sıkıyönetim ancak Anayasada sayılan durumlardan biri mevcut olduğu takdirde hükümetçe ilân edilir ve Meclislerin onayına sunulur. Onaydan sonra da sıkıyönetim, yürürlük süresi içinde, ilânına yolaçan gerekçe ile sınırlıdır, bu sınır içinde mevcut mevzuat ve özellikle Anayasa ile bağlıdır.

Partimiz, hükümetin gerekçesine katılmadığını daha önce resmen açıklamış ve TBMM toplantısında senatör arkadaşımızın sözleri ve verdiği red oyu ile göstermiştir. Şimdi ise, muhtelif sıkıyönetim uygulamalarının, ilân gerekçesi ve mevcut mevzuatla bağlı olma sorunu ortaya çıkmış bulunuyor. Nitekim resmî beyan ve tebliğlerden hakkında bir tevkif kararı olmaksızın 24 saatten fazla gözaltına alınanlar bulunduğu anlaşılmaktadır. Aralarında, Partimizin üst organlarında görev almış olanların bulunduğu bazı Partili arkadaşlarımızın da, hakim kararı olmaksızın uzun süredir gözaltında tutukduklarını bilmekteyiz. Bu arkadaşlarımızın sıkıyönetim gerekçesinde belirtilen fiillerle hiçbir ilişkileri olamıyacağına eminiz.

24 saati aşan bütün gözaltına almalar Anayasamıza tamamen aykırıdır. Diğer yandan uzun süre gözaltında tutulmanın ortaya çıkardığı dolaylı bir mahzur da, bu durumdaki işçilerin, sonunda serbest kalsalar dahi işlerini kaybetmek gibi haksız ve ağır bir cezaya maruz kalmak tehlikesiyle karşılaşmalarıdır.

Ayrıca hiçbir mevzuatta yeri olmadığı ve resmî beyanlar, fikir suçu diye birşey tanınmadığını defaatle ifade ettiği halde, vaktiyle piyasada serbestçe satıldığı sırada satın alınmış kitapları evde bulundurmak suçu ihdas edilmektedir. Bu ve bu arada gazete, dergi kapatma gibi uygulamalar da Anayasamızın ilgili maddelerine aykırıdır.

Bu durumda, halen mevcut sıkıyönetim idarelerinin —yukarıda belirtildiği üzere— ilân gerekçesi ile sınırlı ve mevzuatla bağlı kalması gerektiği konusunda tekrar ve önemle dikkati çekmeyi Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu görev bilir.

IV — Anayasamızı ve buna bağlı olarak birçok kanunları değiştirme teşebbüsleri, özellikle bu teşebbüslerin doğrultusu, arka arkaya gelen zamlar ve artan hayat pahalılığı, grevlerin ertelenmesi gibi aynı

(Devamı Sayfa 3'de)

Sıkı Yönetim Kanunu Üstüne TİP Senatörü İşmen'in Konuşması

Türkiye İşçi Partisi Kocaeli Senatörü Fatma Hikmet İşmen, Sıkıyönetim Kanun tasarısının tümü, üzerinde, Cumhuriyet Senatosunda 13 Mayıs 1971 günü aşağıdaki konuşmayı yapmıştır. Senatör İşmen'in konuşmasını Meclis tutanaklarından alarak aynen yayınlıyoruz.

BAŞKAN — Söz sırası sayın Fatma Hikmet İşmen'de buyurunuz efendim. Saat 17.33 tür.

FATMA HİKMET İŞMEN (Kocaeli),

Sayın Başkan, Sayın Senatörler;

Bugün huzurunuzda görüşülmekte bulunan yeni Sıkıyönetim kanun tasarısı özellikle iki yönden büyük bir önem taşıyor.

Bunlardan birincisi; 1940 tarihli mevcut kanunun 1961 Anayasasının gerisinde olması dolayısıyle demokratik bir anlayışla yeniden ele alınması gerekirken tamamen aksine, daha geri adımlar atılmasıdır.

İkinci husus; parlâmenter maaşları meselesinden sonra ve ondan da fazla olarak ilk defa meclislerin huzuruna Anayasa'ya bu derece açıkça aykırı tekliflerin getirilmesidir.

Bu tasarıyı getirenler, ona oy verenler, her şey bir yana Anayasamızın meselâ bir 30 uncu maddesini, meselâ bir 25 inci maddesini nasıl oluyor da yok sayabiliyorlar?

İşlerine geldiği sürece demokrasi havarisi olarak geçinenler, Anayasal hükümleri apaçık bir şekilde ihlâl ederken, iki yüzlü demokrasi anlayışlarının açığa serildiğinin farkında olmayabilirler mi?

Farkındalar mı, değiler mi orasını pek bilemem, ama bugün kamu oyunda bilinen şudur ki; Anayasa'ya ve demokrasiye açıkça meydan okuma çabaları, toplumumuzun uzun mücadelelerle oluşturduğu demokrasi düzenine ve 1961 Anayasasına kastetme çabalarının en belirgin olanlarından biridir.

Anayasa'nın; «Yakalanan veya tutuklanan kimse, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç, 24 saat içinde hâkim önüne çıkarılır ve bu süre geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun kılınamaz. Yakalanan veya tutuklanan kimse, hâkim önüne çıkarılınca durum, hemen yakınlarına bildirilir» şeklindeki 30 uncu maddesini çiğneyerek yeni kanunda bir aylık nezarette tutma süresi öngörülmek ne demektir?

Yine Anayasa'nın; «Basımevi ve eklentileri ve basın araçları, suç vasıtası olduğu gerekçesiyle de olsa, zapt veya müsadere edilemez veya işletilmekten alıkonulamaz» diyen 25 inci maddesi varken, matbaa kapatma yetkisinin verilmesi ne demektir?

Sıkıyönetimin ilân gerekçelerinin dışına çıkarak her türlü işçi ve emekçi hak ve eylemlerini tümden yok edebilmesi, özerk kurumlara istediği gibi el uzatabilmesi ne demektir?

Her türlü savsata ve demogojinin ötesinde bütün bunlar toplumumuzun demokratik haklarını, halk oyuna dayanan, halkımızın gönlüne ve bilincine yerleşmiş bulunan 1961 Anayasa'sını boğazlamak çabalarıdır.

Sayın Senatörler;

Yüce heyetiniz her türlü anti-demokratik niteliğin ötesinde Anayasa'yı açıkça çiğnemeye cüret eden bu tasarıyı olduğu gibi geri çevirmelidir. Bu Anayasa'yı ihlâl macerasına ortak olmamalıdır. Hiç bir parti ve hiç bir parlâmenter bu Anayasa dışı vebale katılanların demokrasi hayatımızda ve siyasî tarihimizde açık alınla yer alamıyacağını unutmamalıdır. İlerici ve demokratik güçler bu vebali paylaşan politikacıların içyüzlerini halkımızın gözleri önüne elbette sereceklerdir.

Yüce senatonun şimdi yapması gereken, anti-demokratik seslere ve baskılara kulak asmadan bu önemli demokratik sınavı vermektir.

Sayın Senatörler;

Tasarı, Anayasa'mıza uygun demokratik bir anlayışla yeniden ele alınmalıdır. Anayasa'yı açıkça çiğneyen hükümlerin ayıklanmasından başka tasarıya demokratik hakları ve özgürlükleri güvence altında tutan hükümler konulmalıdır.

Bu meyanda; sıkıyönetimin icraatının ilân gerekçesi ile sınırlı olduğu hususu açıkça belirtilmelidir.

Bu husus son derece önemlidir. Bugünkü uygulamasıyla sıkıyönetim, giyim-kuşam meselelerinde halka nasihat vermekten, trafik düzenlemesine kadar toplumsal hayatımızın hemen hemen her noktasına müdahale etmekte ve düzenlemeler yapmaktadır. Oysa, sıkıyönetim ilân gerekçesiyle bağlı kalması ve bu gerekçenin dışında kalan konuları mülkî idareye bırakması, bunlara karışmaması gerekir.

Üniversitelerde kitap toplamaya kadar varan hukuk dışı uygulamaları kesinlikle meneden hükümler mutlaka yer almalıdır.

Anayasamızın sıkıyönetim mahkemelerinden bahsedilmektedir. Sıkıyönetimle ilgili suçların 138 inci maddede sayılan mahkemeler dışında ihdas edilen bir organ olan sıkıyönetim mahkemelerinde görülmesi, özel mahkeme ihdası yönünden Anayasa'ya aykırıdır. Ayrıca, yürütme organına suçun işlenmesinden sonra hâkim atayarak duruşmaya yön verecek etki yapma olanağı tanıdığından büyük sakıncalar taşımaktadır. Bu suçların hâkimleri önceden belli olan olağan askerî mahkemelerce yargılanması gerekir.

Sıkıyönetimin ilânından önce işlenen suçlardan hangilerinin askerî mahkemelerce görüleceği teminatlı hâkimlerden oluşan yargı organları tayin etmelidir. Sıkıyönetimin sona erince, askerî mahkemelerin görevinin devam etmesi hukuk tekniği ile bağdaşamayan anti-demokratik bir anlayıştır.

Sayın Senatörler, uzun uzun tekrar söylemeye bile lüzum yoktur ki, vatandaşların bir ay hâkim önüne çıkarılmaması, matbaaların kapatılması gibi Anayasa dışı tedbirler tasarı yeniden ele alındığında hatıra bile getirilmemelidir.

Ancak bütün bunlar demokrasiye ve Anayasaya asgari bir saygı kalmışsa yapılacak şeylerdir.

Benden evvel konuşan bazı sözcülerini fadelerinden anlaşıldığına göre sermayedar sınıf politikacıları bu saygıyı göstermeye niyetli değildirler. Aksine halkımızın demokratik haklarını ve Anayasayı çiğnemeye kararlıdırlar.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Kimler onlar?

BAŞKAN — Sayın Özden.

FATMA HİKMET İŞMEN (Devamla) — Sayın Senatörler, demokratik kurallara ve Anayasaya bağlı olmak hâla geçerli ise, Yüce Heyetinizin bu tasarıyı reddetmesi gerekir.

Tasarı kanunlaştığı takdirde, kendisini derhal Anayasa Mahkemesi önünde bulacak ve onu hazırlıyanlarla destekleyen sözüm ona demokrasi savunucuları halkın önüne çıkıldığında Anayasa dışı davranışların hesabını veremiyeceklerdir.

(Devamı Sayfa 3'de)

İşmen Başbakandan Sordu :

Son Tutum ve Uygulamaları Hukuk Devleti İlkesiyle Nasıl Bağdaştırabiliyorsunuz?

İsrail Başkonsolusunun kaçırılması ve devamı olan gelişmeler konusunda, Partimiz Kocaeli Senatörü F. Hikmet İşmen, Başbakan tarafından cevaplandırılması isteği ile, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına bir soru önergesi vermiştir.

İşmen bu önergesinde;

1 **İsrail Başkonsolosunun 17.5.1971 günü, İstanbul'da bir grup silâhlı adam tarafından kaçırılması ve bu durum üzerine hükümetin yayınladığı bildiri, ülkemizin içinde bulunduğu durumu göstermesi bakımından son derece anlamlıdır.**

Herşeyden önce şunu belirtmek isterim ki, biz, Türkiye İşçi Partisi olarak, bugüne kadar, siyasi iktidarların baskı ve şiddet politikalarını olduğu gibi, bu soydan anarşik hareketleri de tasvip etmediğimizi her vesile ile belirttik.

Ancak, ülkede bazı anarşik hareketlerin bulunmasının, bütün hak ve özgürlüklerin askıya alınmasına, yurttaşlar üzerinde baskı ve yıldırma politikası uygulanmasına gerekçe olarak gösterilemiyeceği açıktır.»

dedikten sonra, yetkili makamların son tutum ve uygulamalarının temel hak ve özgürlükleri zedelediğini belirtmekte ve şöyle devam etmektedir :

«Gerçekten, hükümet bildirisi, çağdaş devlet anlayışıyla bağdaştırılması son derece güç bazı bölümleri içermektedir. Bütün ilericilerin gözaltına alınacağı anlamına gelen paragraf ile makabline şamil yeni cezai hükümler getirileceğini belirten paragrafı; hukuk devleti anlayışıyla, çağdaş devlet olmakla, kamu hukukunun «kanunsuz suç ve ceza olmaz», «suçlar ve cezalar şahsidir» ilkeleriyle bağdaştırmak imkânı yoktur. Kaldı ki, bu tutum adam kaçıranların davranış tarzına son derece yaklaşmaktadır.»

Soru önergesinde, daha sonra, hükümetin bu tutumunun, açıklanan göz altına alma listeleri ile uygulamaya da geçirildiğine dikkat çekilmekte ve başbakandan şu husus sorulmaktadır :

«Bu çerçeve içinde hükümet, dünyanın bu çağında, «sen Başkonsolosu bırakmazsan, ben de bütün ilericileri toplarım, yeni kanunlar getirerek cezaları ağırlaştırır ve geçmişe teşmil ederim» anlamına gelen bir bildiriyle, devlet olmak ciddiyetini ve Anayasamızın «hukuk devleti» ilkesine saygıyı nasıl bağdaştırabilmektedir?»

Soru önergesi şöyle devam etmektedir :

2 **Adam kaçırma ve benzeri olaylar, dünyanın birçok ülkelerinde görülmektedir. Bu ülkelerde, hükümetler, bu tür olaylara karşı, temel hukuk kavramlarına bağlı kalarak olağan tedbirler almaktadırlar. Oysa hükümetiniz izahı mümkün olmıyacak bir telâş içindedir ve bu tutumuyla ülkedeki bunalımı ve huzursuzluğu daha da arttırmaktadır. Memlekete huzur getirmenin yolu hükümetin bu tutumu olamaz. Hükümetin bu tutumundan vazgeçmesi, içinde bulunduğumuz bunalımın daha da derinleşmemesi için başlıca şartlardan biri haline gelmiştir.»**

Bu açıklamadan sonra, İşmen Başbakandan, hükümetin «bu tutum ve uygulamaları hangi gerekçe ve yetki ile» yürüttüğünü sormaktadır.

Yığın-Parti İlişkileri

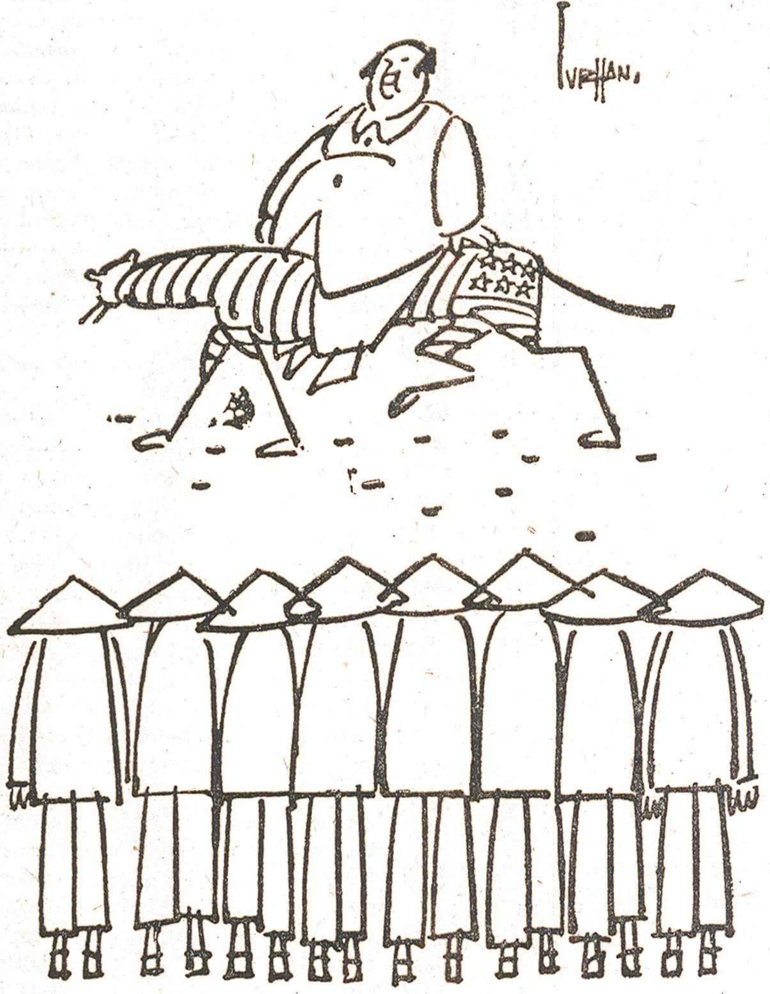
İşçi sınıfının burjuvaziden bağımsız hareketini burjuvazinin kuyruğuna takan iki sapmaya, yığınlara teslimiyeti ifâde eden «ekonomizm» ve yığınlardan soyutlanmışlığı dile getiren «anarşizm-terörizm» sapmalarına karşı kararlı bir mücadele yürütmek, gündemimizin âcil bir maddesi haline gelmiştir. «İşçi sınıfının öncülüğü» sözünden ne anlamak gerekir? Sınıfla parti arasındaki ilişkiler nasıl şekillenir? Her türlü sapmanının pratikte ve tarih önünde mahkûm edilmesi, herşeyden önce, bu soruların tereddüt ve şüpheye yer bırakmayacak bir açıklıkla cevaplandırılmasına bağlıdır.

İşçi sınıfının çeşitli kesimleri, bilinç, örgütlülük, kültür vb. bakımlardan bir örneklik göstermezler. Bu yüzden, işçi sınıfının öncülüğünden söz edildiğinde, sanayi, tarım, ulaştırma ve inşaat işçilerinden oluşan bir sınıfın bütün kesimlerinin «ortak» öncülüğü değil, bu sınıfın en örgütlü ve gelişkin kesimi olan sanayi işçisinin ve onun «ileri kolu» olan işçi sınıfı devrimcileri partisinin öncülüğü kastedilir. Nicelikten çok niteliğe ve dahil etmekten çok dışarıda bırakmaya öncelik tanıyan işçi sınıfı partileri, birer «devrimci teori ve devrimci bilinç haznesi» olarak, işçi sınıfının kendinden-gelme hareketini güdümler ve yönlendirirler. Öte yandan, biliyoruz ki, gerçek anlamda «politika yapmak», kendi başına bırakıldığında ekonomik mücadelenin dar ufuklarını aşamayan yığınların inhisarındadır. Partiyle sınıf arasındaki ilişkileri şekillendirirken, bu apaçık çelişkiyi gözden kaçırmamak, kendi başına ekonomik mücadeleden öte geçmeyen yığınlara nasıl politika yaptırılacağı sorusuna kesin bir cevap getirmek zorundayız. Bu durumda, partinin payına düşen görev, ekonomik mücadelenin dört duvarı arasında kalan yığın isteklerine «mikrofonluk etmek» değil, yığınların bilinç ve istek düzeylerini sistemli bir şekilde yükselterek, onları, siyasal mücadeleye, «politika yapmaya» yöneltmektir.

12 Mart Muhtırası sonrasının Türkiye'sinde, hâkim sınıflar ittifakı içinde, yeni bir «güç dengesi» oluşmuş ve sanayi burjuvazisi egemenliğini pekleştirmiştir. İşçi sınıfı, böylesine bir dönemde, kendisinin ve diğer halk sınıflarının burjuva devletle olan ilişkilerini ciddî şekilde gözden geçirmek durumundadır. İşçi sınıfı ve onun partisi, köhnemiş burjuva düzen karşısında ve siyasî miyopluğa aslâ tahammülü olmayan bu dönemde, ilke ve eleştirilerini ikide-birde tekrarlamakla yetinen bir «sâdık ve ebedî muhalefet» gibi çalışamaz, burjuva demokrasinin «sol kanadı» olarak faaliyet gösteremez; aksine, gerçek politikayı yığınların yaptığı ve yığınları da partinin yönlendirdiği hususunu gözden kaçırmadan, tek iktidar alternatifi olarak, ilke ve eleştirilerini yığınların malı yapmalı ve burjuvazinin karşısındaki kesin yerini almalıdır.

Somut durumun somut tahlilinin bize gösterdiği şudur ki, yığın içindeki kısa-vâdeli çalışmamız, esas itibariyle, «demokratik» bir mihrak ve üç temel sorun etrafında toplanacaktır. Bunlar, (1) işçilerin «sendika seçme» ve «grev yapma» haklarını kısıtlayan tüm anti-demokratik düzenlemelerin kaldırılması ve işçiler adına toplu sözleşme imzalayacak sendikanın, toplu sözleşme süresinin dolmasına bir ay kala, ilgili işyerindeki işçilerin oyuyla, yani «referandum»la seçilmesi; (2) lokavtın kanun dışı ilân edilmesi ve işçilere, genel grev de dahil, her türlü «dayanışma grevi» hakkının tanınması; (3) işçi sınıfını burjuva düzenle uzlaştıran her uygulamaya ve bu arada «işçilerin yönetime ve kâra katılmaları» aldatmacasına karşı çıkılmasıdır. «Yönetime katılma» aldatmacası üzerinde enine-boyuna durulduğu (bkz. PARTİ GAZETESİ, No. 5, 1 Nisan 1971) ve lokavt, dayanışma grevi gibi sorunlar da yeteri açıklıkta oldukları için, burada, kısaca, (1) numaralı isteğin boyutları üzerinde duracağız.

Yürürlükteki 274 ve 275 sayılı kanunlar, sırasıyla, işçilerin «sendika seçme» haklarını yok etmekte ve grev hakkını «fiilen» kullanılmaz duruma getiren bir dizi tedbir geliştirmektedir. Toplu sözleşme imzalayacak sendikanın, işkolu düzeyinde, toplam işçi sayısının üçte-birini kavramasının şart koşulması; bir hafta öncesinden «grev ihbarı» yapılarak patronların hazırlıklı olmalarının sağlanması; hükümete, «üç ay süreyle grev erteleme» hakkının tanınması vb., 274 ve 275 sayılı kanunlarla getirilen anayasa-dışı, anti-demokratik kısıtlamalardan yalnızca birkaçıdır. Öte yandan, 274 sayılı kanun, eski ve yeni haliyle, toplu sözleşmeyi yapacak sendikanın tesbiti işini öylesine kurallara bağlamıştır ki, patronlar, sahte kayıt fişlerine ve belgelere dayanarak, işçilerin değil, kendilerinin istediği sendikayla pazarlığa oturabilmektedirler. Bu nedenlerle, işçi sınıfının ekonomik mücadelesine getirilen tüm anti-demokratik kısıtlamalara karşı çıkmak ve bunların ne anlama geldiklerini tüm propaganda ve ajitasyon tekniklerinden yararlanarak anlatmak, kapitalizme ve faşizme karşı, sosyalizm ve demokrasi için mücadelemizin ayrılmaz bir parçası olmaktadır. Toplu sözleşme döneminin yaklaştığı şu sırada, yığın içindeki çalışmamızın bir somut sloganı, örnekse, «YETKİLİ SENDİKANIN TESBİTİ İÇİN REFERANDUM» olacaktır.

— HANI BU KAPLAN KAĞITTANDI?

Ping - Pongcular Olayı ve Düşündürdükleri

Çin'de ilgi çekici gelişmeler oluyor. Pakistan olaylarında Yahya Han'ın desteklenmesi bunun ilk belirtisidir. Şimdi, bir de, Amerika ile «pin-pongcu mübadelesi»nin başladığını görüyoruz. «Canavar», «Düşman», «Kağıttan Kaplan» gibi deyimlerle tanımlanan Amerika ile bu deyimleri kullanan Çin arasındaki ilişkiler üzerine, **herhangi bir yorum yapmadan,** Mao'nun bazı sözlerini aktarmayı uygun bulduk.

Emperyalizm'le birlik olan herkes düşmanımızdır (1926).

Bana kalırsa, düşmanın ... saldırmaması kendi açımızdan kötü bir şeydir, çünkü böyle bir durum bizim kesinlikle düşmanın düzeyine düştüğümüzü gösterir (1939).

Eğer A.B.D.'nin tekelci kapitalist grupları saldırı ve savaş politikalarını sürdürmekte ısrar ederlerse, bütün dünya insanları tarafından ipe çekilecekleri gün mutlak gelecektir. Aynı akıbet, A.B.D.'nin suç ortaklarını da beklemektedir (1958).

Dünya halkları birleşiniz, A.B.D. saldırganlarını ve peşlerindeki köpeklerini yeniniz... Her türlü canavar yok edilecektir (1964).

«Emperyalizm canavardır» dediğimiz zaman yapısının hiçbir zaman değişmeyeceğini, emperyalistlerin, yok oluncaya kadar satırlarını ellerinden bırakmayacaklarını ve birer Buda olmayacaklarını söylemek istiyoruz (1949).

Dünyayı hiçe sayan A.B.D. emperyalizmi dünya halklarının düşmanı haline gelmiş ve kendini gitgide ondan tecrit etmiştir... Amerikan saldırganlarına karşı dünya insanları arasında şiddetle gelişen akıma karşı koyulamaz (1964).

Ezilen halklar ve uluslar kurtuluş umutlarını emperyalizmin ve uşaklarının «aklı selim»ine bağlamamalıdırlar. Ancak birliklerini güçlendirerek ve kendi mücadelelerinde direnerek zafere ulaşabilirler (1963).

Başbakana Mektup: «Anayasa İhlal Ediliyor»

Genel Başkanımız Behice Boran, son nezarete alınmalarla ilgili olarak, Başbakan Nihat Erim'e aşağıdaki yazıyı göndermiştir :

«Sayın Nihat Erim
Başbakan

İsrail Başkonsolosunun kaçırılması olayı bahane edilerek Partimin iki Genel Sekreteri, çeşitli illerdeki yöneticileri ve üyeleri, memleketin tanınmış ve seçkin hukuk profesörleri, sendika liderleri ve sanat adamlarıyla birlikte nezaret altına alınmış bulunuyor. Banka soyma, adam kaçırma gibi anarşist ve terörist hareketlerle hiçbir ilgisi olmıyan bu insanların nezarete alınmaları için ileri sürülen «masum gençlerimizi kışkırtıcı yayın ve sözleriyle kanunsuz hareketlere teşvik» etme gerekçesi ne halk oyumuzu, ne de dünya kamuoyunu inandıracak, tatmin edecek bir gerekçe değildir. Böyle bir gerekçe ile böyle bir uygulamaya gidiş devlet ciddiyetiyle bağdaşmaz, aksine, devletin içte ve dışta itibarını zedeler.

Hükümet Başkanlığı bildirisinde, Başkonsolosun kaçırılışının açıklanması ve kaçıranlara yapılan ihtarla birlikte, hemen, bir kısım yurttaşların peşinen «teşvikçi» olarak suçlanıp yakalanmaları için sıkıyönetim komutanlarına, idare amirlerine ve emniyet makamlarına kesin emir verilmesi, temel hukuk kural ve ilkelerinin ve halen yürürlükte olan Anayasanın esastan ihlâlidir.

Yine hükümet başkanlığı bildirisinde peşinen suça «teşvik» olduklarına hükmedilen şahısların «kimlikleri güvenlik kuvvetlerince öteden beri bilinen kimseler» olduklarının açıklanması, ve bunların yakalanması emri verilir verilmez de uygulamaların başlaması, nezarete alınacak yurttaşların listelerinin önceden hazırlandığı, uygulamaya geçmek için bir olay beklendiği ve Başkonsolosun kaçırılışının bu maksatla kullanıldığı sonucunu zorunlu olarak ortaya çıkarmaktadır. Bu da hukuk devleti olma iddiasıyla ve Anayasamızla asla bağdaşmıyan bir davranıştır.

Başlangıç kısmında Anayasamız milletin uyanık evlâtlarının bekçiliğine emanet edilmiştir. Bu emaneti gönüllenmiş bir yurttaş ve Türkiye'nin sosyalist partisinin başkanı olarak Anayasamız ve tarih önünde ağır sorumluluğunuzu hatırlatır, peşin bir hükümle nezarete alınarak Anayasal özgürlüklerinin özü yok edilmiş olan Partili arkadaşlarımın ve diğer yurttaşların derhal serbest bırakılmasına emir vermenizi arz ve talep ederim.

Behice Boran
Genel Başkan»

Ekonomizm ve Terörizm

(Baştarafı Sayfa 4'de)

Ekonomistin anlayışını biraz daha yakından tanıyabilmek için şu ilginç pasajı aynen aktaralım :

«'teorici' sözcüğünü dudak bükmeden telâffuz edemeyen, eğitimden yoksunluğa ve geriliğe kapılmış olmalarına 'hayatın gerçeklerinin duyusu' adını takmış olan bu adamlar, gerçekte en acil pratik görevlerimizi anlıyamadıklarını açığa vurmaktadırlar. Geri kalanlar 'ayak uydur! ileriye geçme' diye bağırıyorlar. (...) Eğer ayrıca, bu amatörler, kendi ilkel metodlarına vurulmuşlarsa, ve direniyorlarsa ve pratik olmanın, 'pratik' kelimesinin altını çizmede bir kimsenin görevlerini yığınların en geri katının anlayış seviyesine indirmesini gerektirdiğini sanıyorlarsa, o zaman böyleleri deva bulmaz amatörlerdir ve elbette ki, bunlar genel olarak herhangi bir siyasi görevin üstesinden gelemezler.»

Gerek örgüt, gerekse siyaset konusunda sosyalistlerle ekonomistler arasındaki görüş ayrılığının kaynağı, verilecek mücadelenin sosyalist mücadele mi yoksa trade-union'cu mücadele mi olacağı gerçeğindedir. Çünkü sosyalist mücadele için gerekli olarak örgüt, diğeri için hiç de gerekli değildir. Sosyalistlerin siyasi mücadelesi, işçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesinden çok daha geniş ve karmaşık bir mücadeledir. Ve bundan ötürü, sosyalist bir partinin örgütlenmesi, işçilerin iktisadi mücadele için örgüt lenmesine kıyasla tamamen apayrı birşey olacaktır. **Sosyalist bir parti işçi sınıfı militanlarının en ileri unsurların ve diğer sınıf ve tabakalardan gelmiş işçi sınıfı devrimcilerini kucaklıyan bir parti olmalıdır.** Böyle bir partide işçilerle aydınlar arasındaki her türlü fark mutlaka kesin olarak silinmelidir.

Bence temel sorun şudur: Siyasi hareket, kendiliğinden gelmeciliğe, bilinçsizliğe ve amatörlüğe mi terk edilecektir, **yoksa istikrarlı kadrolarla (profesyonel devrimciler) teşkilâtlanmış, devrimci teoriyi kılavuz edinmiş ve en geniş anlamda siyasi çalışmayı toplumun bütün katlarına götürebilen bir partinin denetimine ve yürütümüne mi verilecektir?** Ekonomistlerin bize önerdiği birinci şıktır. Onlar, «yığınlara» büyük önem atfederken, yığınları gerçek mücadeleye yöneltecek olan profesyonel devrimcilerin önemini hiç anlıyamamaktadırlar. Dünya devrimci pratiği göstermiştir ki, devrimcilik mesleğinde eğitilmiş, uzun deneylerden geçmiş ve tam ahenk içinde çalışan yetenekli kadrolar ve liderler olmadan modern toplumda hiçbir sınıfın ciddi mücadelesi olamaz. Ekonomistlerin işçi sınıfı saflarında demagojiye başvurdukları, teori düşmanlığı yaptıkları, işçiler arasında en bayağı işgüdüleri uyandıracak aydınlanmamış işçileri istismar ettikleri çok görülmüştür. Bunlar düşmandırlar, çünkü, birliğin bulunmadığı sallantılı bir dönemde, hareketin henüz şekillenmeğe başladığı bir sırada, yığınları yanlış yola yöneltmede hayli mahâret gösterirler.

Öyleyse bize lâzım olan örgüt hangisidir diye sorarsak, tek kelimeyle **siyasi ve örgütsel alanda kendiliğinden gelmeciliğe, ekonomizme, dolayısıyla pasifizme ve terörizme sımsıkı kapalı devrimciler örgütüdür** diyebiliriz. **Böyle bir örgütün saflarında, yığınlara teslimiyet yok, yığının siyasi bilinç düzeyini yükseltmek vardır. İşçicilik yok, işçi sınıfı devrimcilerini kazanmak vardır. Bilinçsiz yığın hareketleri önünde kendinden geçmek yok, düzenli birliklerin hareketi vardır.**

—O—

Sıkı Yönetim kanunu

(Baştarafı 2'de)

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan, bu nasıl laf?

NURETTİN AKYURT (Malatya) — Utanmıyorsun. (Gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika sayın İşmen, rica ederim. Komisyon Başkanı buyurunuz efendim, bir emriniz mi var?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI YİĞİT KÖKER (Ankara) — Sayın Başkan, sözüm ona Anayasa destekçileri falan filan gayet acaip laflar. Hükümete, Devlete, Millete hakaret ediyor buna nasıl müsamaha ediyorsunuz?

BAŞKAN — Beyefendi, sayın Yiğit Köker size hitap ediyorum. İstirham ediyorum. Bundan evvel ki, davranışınız zatıaliniz gibi değerli bir parlamentere yakışır mı? Sizin davranışınız Başkanlık Makamına karşı kınadığınız Fatma Hikmet İşmenin beyanından daha mı hafif, istirham ediyorum, rica ediyorum. Başkanlık vazifesini müdriktir. Başkanlık bir hatibin sözünün ne vakit kesileceğini Tüzük gereğince takdir eder. İstirham ediyorum efendim. Rica ediyorum.

NURETTİN AKYURT (Malatya) — Mükemmel de sırıtıyor bir de gülüyor.

MEHMET HAZER (Kars) — Anayasanın dışındasınız. (Gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakikanız var sayın İşmen. Bir dakika içinde lütfen toparlayın efendim.

FATMA HİKMET İŞMEN (Devamla) — Bu gürültüler hesaba katıldı mı?

BAŞKAN — Lütfen efendim, onlar hesaba katıldı efendim. Rica ederim, bir dakikanız var, ondan sonra müsamaha mümkün değil efendim.

FATMA HİKMET İŞMEN (Devamla) — Teşekkür ederim.

Toplumumuzun ilerici demokratik güçleri ve politikacıların parlak demokratik ifadeler arkasında nasıl anti-demokratik bir çehre taşıdıklarını apaçık ortaya koyacaklardır. Şartlar ve baskılar ne olursa olsun Anayasamızı yaratan, onu yaşatan toplumsal dinamiğimiz demokratik haklarına sımsıkı sahip çıkacaklardır.

Saygılarımla.

Şerif Hulusi Kitaplığını Partiye Bıraktı

61 yaşında ölen sosyalist arkadaşımız Şerif Hulusi, hayatını sosyalizme adamıştı. Gösterişten uzak, ağır başlı bir şekilde hayatının her anını sosyalizm için çalışarak geçiren arkadaşımız, ölmeden önce kitaplığını, Türkiye İşçi Partisi'ne bıraktı.

Şerif Hulusi, öldüğü gün, yaptığı bir çeviriden ötürü, 7,5 yıl tutarındaki hapis cezası kesinleşmiş bulunuyordu. Bilindiği gibi, Şerif Hulusi, sosyalizmin klasiklerin tükenmez bir enerjiyle Türkçeye çevirmekteydi ve son ana kadar kendisine seçtiği bu görevi yapmaktaydı.

Şerif Hulusi'nin hayatı, her genç sosyaliste örnek olacak bir alçakgönüllük, çalışma disiplini ve davaya bağlılık içinde geçti. Toprağı bol olsun.

Anayasa Değişikliğine Karşıyız

(Baştarafı 1'de-

kısa süreye rastlıyan ve birbirinden bağımtısız gibi gösterilmeye çalışılan bütün bu olaylar, bunların gerekçeleri ve bu konudaki niyetler ne olursa olsun, sınıfsal açıdan tahlil edildiğinde bir bütünsellik göstermektedir. Neticede bütün bu olay ve hareketlerin egemen sınıflar yararına ve onların çıkarları doğrultusunda geliştiği ve buna karşı işçi ve emekçi sınıfların zararına yolaçtığı ve kazanılmış haklarını geriletmeye yöneldiği objektif bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır. Oysa demokrasi, işçi ve emekçi sınıfların ekonomik ve politik düzeyde serbestçe teşkilâtlanıp demokratik hak ve özgürlükleri tamamen kullanabilmeleri, böylece sermayeci sınıflar karşısında bir denge tutabilmeleri, ülke siyasetinde seslerini ve etkilerini duyurabilmeleridir.

Bugünkü politik buhranın altında yatan sebeplerden biri de, Partimizin bıkmadan usanmadan tekrarladığı gibi, Anayasamızın öngördüğü ve sosyal ve iktisadi haklar bölümünde yeralan hükümlerinin, şimdiye kadar gerçekleşmemiş olmasıdır. Bu gerçekleşmemenin nedeni ise, Türkiye'nin dışa bağımlı azgelişmiş bir ekonomiye sahip oluşudur. Egemen sermayeci sınıflar —burjuvazi—, Anayasal ekonomik-sosyal haklardan, demokratik özgürlüklerden, özel teşebbüse konulmuş sınırlamalardan daima rahatsız olmuş, Anayasayı değiştirme isteğini hep göstermiştir. Şimdi, kapitalistleşme sürecinin eriştiği düzeyde, burjuvazinin bu özlem ve isteği gerçekleşme yoluna girmiştir. Oysa bu yol, sosyal huzursuzlukları ve bunalımları arttırmaktan başka bir sonuç vermiyecektir. Hatırlamak gerekir ki, toplumsal huzur, sermayeci sınıfların sömürü ve sermaye birikimi huzuru değildir; geniş halk kitlelerinin işinden, yarınından güven duyma, insanca yaşıyabilme huzurudur. Yasalar ve baskılarla bu temel huzur asla sağlanamaz.

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu, bu objektif gerçeklerin tam bilincinde olarak, şimdiye kadar kıskançlıkla savunduğu ve tozlu metinler halinde kalmaması, hayata geçirilmesi için elindeki bütün olanaklarla mücadelesini yaptığı 27 Mayıs Anayasası ve onun sağladığı demokratik ortamı Partimizin sonuna kadar savunmaya ve genişletmeye olan karar ve azmini teyid eder. Ve,

Başta bütün işçi ve emekçi sınıflar olmak üzere, bütün demokratik Anayasacı güçleri, bütün Anayasal kuruluşları, bağımsız ve özerk üniversite ve TRT'yi, hür basını, sendikalar ve bütün demokratik kuruluşları, Anayasanın hazırlanmasında emeği geçmiş herkesi ve nihayet başlangıç kısmında Anayasanın kendi «uyanık bekçilik»lerine emanet edildiği bütün vatandaşları, gene Anayasanın kendilerine tanıdığı demokratik haklarını kullanarak Anayasamızı bütün güçleriyle sonuna kadar savunmaya çağırır.»

EKONOMİZM ve TERÖRİZM

SAİT ÇİLTAŞ
GENEL SEKRETER

«Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz.» ilkesinin sözü edildiği zaman kimse itiraz edememektedir; fakat öneminin yeterince anlaşıldığına kani bulunmadığım bu ilke, bizler için, birçok nedenin yanında, şu nedenlerden ötürü de önemlidir.

1 — **Partimiz işçi sınıfı partisi olma sürecini henüz tamamlamamıştır.**

2 — **Sosyalist devrim mücadelemizi doğru yoldan saptırmaya çalışan öteki «devrimci» fikir akımları ile henüz kozlarımız paylaşılmamıştır.**

Sosyalist devrimci olmayan «devrimci» eğilimlerin hergün bir yeni kılıf altında boy gösterip yükselmesi ve saflarımızın muhtemel salgınlara karşı teorik ve siyasi olarak yeterince tahkim edilmemiş olması, konunun önemini bir kat daha arttırmaktadır. Bu nedenlerden ötürü ilk bakışta «önemsiz»gibi görünen bir yanılgı, bizi en kötü sonuçlara götürebilir. Şu ya da bu «nüans»ın güçlenmesi, sosyalist hareketimizi geçmişte olduğu gibi, gelecekte ve uzun yıllar için etkiliyebilir.

Hemen söylemeliyim ki, sapmaların başı (klik temsilcileri) Partiden atılmakla, o sapmanın tekrar veya hemen sonra saflarda nüksetmesi olgusunu birbirine karıştırmamak gereklidir. **Yani Aybar'ın atılması ile sosyal-demokrat sapma, MDD'cilerin atılması ile küçük burjuva devrimciliği-anarşizm tasfiye edilmiş olunmaz.** Gerekli şart olan teorik, siyasi, ideolojik mücadele canlı ve sürekli yürütülmezse, en kötü kopyasından Aybar'lar ve anarşistler türeyebilir; Aybar'a ve MDD'cilere karşı çıkanlar dahi bu görevi alırlarsa şaşmamak gereklidir.

Partimiz geçmişte belirmiş sapmaların kazınıp atılması, belirecek yeni türden sapmaların (ekonomizm, terörizm, pasifizm vb.) üstesinden gelinmesi ve önümüzdeki siyasi görevlerin başarılması için ne kadar büyük teorik güçlere ve siyasî tecrübeye ihtiyacımız olduğu açıktır.

Teorinin önemini küçümseyen, «işçiler eylem yapsın», «teorisyen yetiştirmiyoruz» diye işçiye hakaret eden zavallı pratikçiye Engels iyi bir ders vererek, sosyalist mücadelenin iki biçimini değil (yalnız siyasî ve ekonomik mücadeleyi değil) üç mücadele biçimini tanıyor ve **teorik mücadeleyi ilk ikisi ile eşit tutuyor;** besbelli, «pratikçi» burada bana değil Engels'e kızma hakkına sahiptir. Meramımızı anlatmada kolaylık olur diye **Der Deutsche Bauernkrieg**'in bu konuya ilişkin önsözünden bir pasaj aktarmayı yararlı bulmaktayım:

«Alman işçilerinin, Avrupa'nın geri kalan ülkelerindeki işçilerden iki önemli üstünlüğü vardır. Birincisi, bu işçiler, Avrupa'nın en teorici halkındandırlar ve Alman işçileri, Almanya'nın «eğitim görmüş» denen sınıflarının hemen hemen tamamen yitirmiş oldukları o teori duyusunu muhafaza edebilmişlerdir. (...) Eğer işçiler arasında bu teori duyusu olmasaydı, bilimsel sosyalizm bugünkü gibi etiyle kemiğiyle canlı bir hale gelemezdi. Bunun ne büyük bir üstünlük olduğunu, İngiliz işçi hareketinin, ayrı ayrı mesleklerde örgütlerinin mükemmel olmasına rağmen, pek az bir ilerleme kaydetmiş olmasının başlıca sebeplerinden birinin teoriye karşı ilgisizlik olması, ispat eder. Proudhonculuğun, ilk şekliyle Fransızlar'da ve Belçikalılarda, Bakunin tarafından karikatürleştirilmiş sonraki biçiminin de İspanyollarda ve İtalyanlarda meydana getirdiği fikir kargaşalığı da bunun başka kanıtlarıdır...»

«Alman işçilerinin hakkını yememek için belirtilmelidir ki, onlar ender görülen bir anlayışla durumlarının üstünlüklerinden yararlanmayı bilmişlerdir. İşçi hareketleri olalıberi, ilk defa olarak, mücadele üç yönden yürütülmektedir: teori, siyasi ve pratik-ekonomik (kapitalistlere karşı direnme)- ve üç mücadele biçimi arasındaki bağlarda âhenk gözetilmekte ve sistemli hareket edilmektedir. Alman hareketinin yenilmezliğini ve gücünü, bu ayrı ayrı kuvvetlerin tek merkeze yönelmiş âhenkli hücumunda aramalıdır.»

Bütün bunları, bir işçi sınıfı partisi için teorinin önemini, altını bir kere daha çizerek belirtmek ve Parti içinde aydınlarla işçiler arasındaki her türlü farkı kesinlikle kaldırıp **Partiyi bütünüyle devrimcilerin örgütü haline getirmek** için yazıyoruz; «Aslan işçiler eylemcidir, geveze aydınlar da teoricidir» yanlışını yaygınlaştırıp sûretâ **işçi dostluğu kisvesi altında belirecek teori düşmanlığını** kıpırdarken) mahkûm etmek için yazıyoruz. Esasen tarihî zorunluluk olarak aydınların taşıdığı **teoriyi işçilere aktarmamak eğilimi,** burjuva ideolojisinin işçileri köleleştirmesine hizmettir.

İşçi dostluğu kisvesi altında belirecek teori düşmanlığını kıpırdarken mahkûm etmek için yazıyoruz... Bize lâzım olan parti, en ileri teori ile donanmış ve bu teoriyi kılavuz edinmiş partidir; yani işçi - aydın farkının giderildiği, «bütün» halindeki devrimciler örgütüdür.

Sonuç olarak, içinde bulunduğumuz şartları kırmak, işçi sınıfının ekonomik siyasal-ideolojik mücadelesini bütünleştirip tek bir devrimci dalga halinde yükseltip devrim hedefimize ulaştırmak için bize lâzım olan parti, en ileri teori ile donanmış ve bu teoriyi kendisine kılavuz edinmiş partidir; **Yani işçi-aydın farkının giderildiği, «bütün» halindeki devrimciler örgütüdür.**

— EKONOMİZM —

Tarihî gelişim içinde daima kitlelerin kendiliğinden-gelme hareketleri vardır. Köylü isyanları, makinaların işçiler tarafından tahribi, umutsuzluk ve öç almadan doğan parlamalar, hatta sınıf mücadelesinin filizlerini taşısalar dahi, sosyalist mücadelenin bir parçası olarak yapılamadıkları sürece, sistemli grevler bile kendiliğinden-gelme ahreketler düzeyinde kalmaya mahkûmdur. Grevler işçi ve işveren arasındaki çelişkinin belirlenmesine hizmet edebilir, ama **işçiler, çıkarlarının, siyasi ve toplumsal düzenin tümüyle uzlaşmaz olduğunun bilincine varmazlarsa -ki kendiliğinden varamıyacaklardır- yaptıkları bu tip mücadeleler, sadece kendiliğinden-gelme bir hareket olarak kalır.**

İşçilerin sosyalist bilince kendiliklerinden varamıyacaklarını söyledik. **Bu bilinç, onlara dışardan ulaştırılabilir.** Dünyada sosyal mücadelelerin tarih göstermiştir ki, işçi sınıfı, kendi çabasıyla ancak sendikacılık bilincini geliştirebilir, yani sendikalarda birleşmeyi, işverene karşı mücadele etmeyi ve hükümeti işçiler lehine kanun çıkarmaya zorlamayı vb. öğrenebilir. Tabiî bu çerçeve içinde «politika» da yapmış olurlar. Ama, bu politika, sosyalist mücadeleye yanaşmadan yapılan «trade-unioncu» politikadır.

Oysa, sosyalizmin teorisi, işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden-gelme büyümesinden tamamen bağımsız olarak meydana gelmiş, sosyalist aydınlar arasında fikir akımı halinde gelişmiştir. Bu tesbitleri yaptıktan sonra ekonomizmin ne olduğuna geçebiliriz. **Ekonomizm, kendiliğinden-gelme harekete aşırı önem verip, bilinç unsurunu küçümseyen, işçi sınıfı saflarını ardına kadar burjuva ideolojisine açan teslimiyetçi akımın adıdır.** Ekonomist, bir sendika sekreterinden farksız olup, sloganı «siyaset ekonomiyi uslu uslu izler»dir. Bu akımın doğal sonucu **işçileri sosyalist siyasetten uzak tutma, işçicilik, aydın-işçi düşmanlığı şeklinde somutlaşır.** Bu işe kaçınılmaz olarak -bunun istekle yapılıp yapılmaması hiç önemli değildir- işçiler üzerinde burjuva ideolojisinin etkisinin güçlenmesi sonucuna varır.

Ekonomizmin anlıyamadığı şey şudur: **«sosyalizm ve sınıf mücadelesi, birbirlerine paralel olarak doğup gelişirler ve birbirlerini doğurmazlar; ayrı ayrı ön şartlardan meydana gelirler. Bugünün sosyalist bilinci, ancak derin bir bilimsel bilgi temeli üzerinde yükselebilir. Gerçekten, modern iktisat bilimi, sosyalist üretim için, örneğin modern teknoloji kadar gerekli ve şarttır ve proletarya ne birincisini ne de ikincisini yaratamaz, ne kadar istese de yaratamaz; her ikisi de modern toplumsal süreçten doğup gelişmişlerdir. Bilimin taşıtı proletarya değil, burjuva aydınlar zümresidir. Modern sosyalizmin ilk şekillenmesi, bu zümre üyelerinin birey olarak kafalarında oluşmuştur. Ve onlar bunu, entellektüel bakımdan daha gelişmiş olan proleterlere iletmişlerdir ve bu proleterler de modern sosyalizmi, şartların mümkün kıldığı yerlerde, proleter sınıf mücadelesine sokmuşlardır. Demek ki, sosyalist bilinç, proleter sınıf mücadelesine dıştan ithal edilmiş birşeydir, bu mücadelenin içinde kendiliğnden meydana gelmiş birşey değildir.»**

İşçi sınıfının kendi hareket alanı içinde bağımsız bir ideoloji geliştirmesi olanağı olmadığına göre, olacak olan ya burjuva, ya da sosyalist ideoloji arasında seçim yapmaktır. Başka yol da yoktur, çünkü sınıflı toplumlarda, sınıflarüstü ideoloji olamaz. Sosyalist teoriyi ve ideolojiyi küçümsemek, tavırlarda bunu göstermek burjuva ideolojisine hizmet anlamını taşır. Sosyalist siyaseti ekonomik mücadele sınırları çerçevesinde tutmak, kendiliğinden gelmeliğe teslimiyet ve işçilerin burjuva ideolojisi yönünde köleleştirilmesine hizmettir. Bu ise ekonomiste pek yakışan bir iştir. Sosyalist mücadelenin görevi ise, kendiliğinden gelmeliğe karşı durmak, işçi sınıfı hareketini, burjuvazinin dümen suyuna girme yolundan «trade-unioncu» eğilimden caydırmak ve bu hareketi sosyalist mücadele ile bütünleştirmektir. Bu olmazsa, işçi sınıfının siyaseti, burjuva ideolojisi sınırlarını aşamaz ve onun iktidarını değiştirmeye ise hiçbir zaman yönelemez. Yönelemez, çünkü burjuva ideolojisi, sosyalist ideolojiden, köken bakımından çok daha eskidir, çok daha gelişmiştir ve elinde kıyaslanamıyecek ölçüde geniş yayılma imkânları vardır.

EKONOMİZM VE TERÖRİZM İKİZDİR

Ekonomizm ile terörizm kendiliğinden-gelmeciliğe ayrı kutuplarda secde eden ikiz kardeşlerdir. Bu iki görüş arasında zorunlu bağ vardır. Ekonomizm ile terörizm arasındaki iç bağlantı **kendiliğinden gelmeliğe boyun eğme** denen şeydir. Ekonomistler ekonomik mücadeleyi aşmayan siyasetin önünde boyun eğerken, teröristler devrimci mücadele ile işçi sınıfı hareketini birleştirme yeteneğinden yoksun olan ya da bu zahmete giremiyen kaytarıcı aydınların tutkulu öfkesinin kendiliğinden-gelmeliği önünde boyun eğmektedirler. Gerçekten kitlelere olan güvenini yitirmiş öfkeli «devrimci» terörist için başkaca bir çıkış yolu bulmak güçtür. Ekonomist için mücadele «patrona ve hükümet karşı **iktisadi** mücadeledir». Terörist için mücadele ise, aydınların, heyecanlandırıcı terörizmi ve kendi öz kuvvetlerini kullanarak yürüttükleri mücadeledir. İkisi de kendiliğinden gelmeciliğe teslimiyet ve burjuvaziye hizmetle birleşirler.

EKONOMİZMİN SİYASET DÜZEYİNE YANSIMASI

Sanıldığı kadar, ekonomistler «politikayı» tamamen reddetmezler. Ekonomistler her zaman bir miktar siyasi propaganda yapmışlar, siyasi nitelikte mücadele yürütmüşlerdir; **ama sosyalist mücadeleye yanaşmadan.** Ekonomist için siyasi iktisadi mücadele alanıdır. Yapılacak mücadele alanı «en geniş şekliyle» görev iktisadi mücadeleye siyasi nitelik kazandırmaktır. Yani en fazlasından İngiliz sendikacılığı sınırlarına varabilecek kadar politika yapmaktır. Böylece yapılan iş fabrikalardaki şartların teşhir edilmesi, iş gücünün daha uygun şartlarla satılmasıdır. Söylemeliyiz ki sosyalist mücadele sadece bununla yetinemez, ekonomistin iddia ettiğinin tam tersi, sosyalist siyasi mücadele, toplumun bütün kesimlerinde ve sınıf ilişkileri alaninda bütün zulüm, sömürü ve baskılara karşı çıkarak yürütülür. İşçilerin siyasi bilinci ancak böyle geniş bir mücadele alanı içinde geliştirilebilir. Yoksa sadece iktisadi mücadelenin dar alanı içinde kalarak işçilere sosyalist siyasi bilinç kazandırılamaz. Üstelik, sosyalist mücadelelerin görevi sadece, işgücünün uygun şartlarla satılmasını sağlamak değil, **mülksüzlerin kendilerini mülk sahiplerine satmaya zorlayan sosyal düzenin değişmesi uğruna işçileri siyasi mücadeleye sokmaktır.**

«İktisadi mücadelenin kendisine bir siyasi nitelik kazandırmak için» ne kadar çaba gösterirsek gösterelim, ekonomistlerin iddia ettiği çevre içinde kalarak, işçilerin siyasi bilincini (sosyalist bilinç seviyesine kadar) hiçbir zaman geliştiremeyiz, çünkü bu çerçeve çok dardır. **«Sınıf siyasi bilinci, işçilere, ancak dıştan iletilebilir yani ancak iktisadi mücadelenin dışından, işçilerle işverenler arasındaki ilişki alanının dışından iletilebilir. Mükemmel bir siyasi bilincin elde edileceği biricik alan, bütün sınıf ve tabakaların devletle ve hükümetle ilişkisi alanı, bütün sınıflararası ilişkiler alanıdır».** Onun için işçilere siyasi bilinç iletmek için ne yapmalıdır sorusuna cevap, **pratik çalışanların** ve ekonomistlerin yeterli buldukları, «işçiler arasına gidilmelidir» cevabı olamaz. İşçilere siyasi bilinç götürmenin yolu toplumun bütün sınıfları arasına gitmekten, mücadele birliklerini bütün doğrultulara sevketmekten geçer. İşte pratikçi-ekonomist ile sosyalistin siyasi mücadele konusundaki temel karşıtlığı buradadır.

Ekonomizm anlayışı içinde işçilerle kurulacak «bağın» hiçbir önemi yoktur. Bu «bağla» yetinip, fabrikalardaki adaletsizliği, polis ve askerin kapitalistleri tuttuğunu, işçilere zulmettiğini sert bildiriler yayınlıyarak ve bu tipten ekonomist gazeteler çıkararak teşhir edebilirsiniz, ama sadece bu sınırlar içinde kalarak yaptığımız siyaset, **ekonomist siyaset sınırlarını geçemez.** Devrimci hareketin geçmişi, mevcut hükümetin iç ve dış siyaseti, ülkenin ve dünyanın iktisadi evrimi, toplumdaki sınıf ilişkileri üzerinde işçilere yeteri bilgi kazandırmayan ve işçi sınıfı mücadelesinin toplumun diğer sınıfları ile ilişkisi alanı üzerinde geliştirmeyen kişi, besbelli ki, bir sosyalist liderden çok, «sendika sekreteri» ünvanını kazanmaya lâyıktır. Gerçekten de böyledir; örneğin, İngiliz sendikasının sekreteri, iktisadi mücadele işçilere yardım eder, fabrikadaki haksızlıkları açığa vurur, grev ve gösteri özgürlüğünü kısıtlıyan kanunların adalete aykırı olduğunu açıklar, burjuva hakimlerinin tarafgirliğini açıklar vs. Kısacası «işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadeleyi» yönetir.

Açıktır ki, bu, henüz sosyalist mücadele değildir. **Sosyalist mücadele nerde ve hangi alanda olursa olsun kapitalist sömürünün, baskının ve zulmün ezdiği gerici siyasete karşı etkili bir muhalefeti yönetip geliştirmektir. Modern toplumun en organize ve ilerici sınıfı olan işçi sınıfına bu görevi yapmak üzere yardım etmektir.** Böyle yürütülmiyecek bir siyasetin sosyalist siyasetle ilgisi olamaz. Öbür türden siyasete, yani «trade-unioncu» siyasete, işçileri bugün Batı Avrupa burjuvazisi de çekmektedir. Burjuvazi için bunun hiç bir sakıncası yoktur, çünkü tâvizler koparmaya yönelmiş bir politika burjuvazi için denge tutma politikasının sınırlarını aşamaz, dolayısiyle burjuvaziye hizmetten başka sonuç da vermez.

EKONOMİZMİN ÖRGÜTSEL ALANA YANSIMASI

Siyasi plânda iktisadi mücadelenin sınırlı çerçevesi içinde kalan ekonomizmin, örgütlenme alanında da aynı anlayışa bağlı kalacağı doğaldır. Her hangi bir örgütün karakterini doğal ve kaçınılmaz olarak tayin eden şey, o örgütün eyleminin muhtevasıdır. Bütün siyasetini «işçi-işveren-hükümet» ilişkileri alanına indirgemiş bir mücadele için gerekli olan örgüt, kuşkusuz, ülkedeki sosyal muhalefeti tek bir devrimci dalga birleştirecek olan devrimcilerin örgütünden çok farklı olacaktır. Siyaset alanında olduğu gibi örgütsel alanda da hâkim olan unsur kendiliğinden-gelmeciliğe ve bilinçsizliğe teslimiyettir. Diğer anlamıyla büyüme hastalığıdır. Kendiliğinden gelmeciliğin saflarından yükselen dalgaları kucaklıyacak ve inatçı bir mücadeleyle proleteryayı eğitecek devrimcilerin güçlü örgütünü yaratamazsak, yükselen dalgalara teslim olmaktan ve onun gerisinde kalmaktan başka çaremiz kalmaz. Ekonomizm hastalığına yakalanmış bir pratikçinin ise bunlardan hiç mi hiç haberi yoktur.

(Devamı 3. Sayfada)

PARTİ GAZETESİ TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NİN MERKEZ YAYIN ORGANIDIR. 15 Günde bir yayınlanır. Fiatı 50 Kuruştur.
Sahibi: Şaban *ERİK* Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: İzzet *ARARAT* İdare Yeri: Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi Mithatpaşa Cad. 63/1 Yenişehir — Ankara
Bağış ve aboneler için banka hesap numarası: T.C. Ziraat Bankası Mithatpaşa Şubesi, 630/A - 34
TELEFON: 17 07 59 YILLIK ABONE ÜCRETİ: *YURTİÇİ:* 12,50 TL, *YURT DIŞI:* 18. TL.DIR. — Dizgi ve baskı Baylan Basım ve Ciltevi TEL: 12 52 95 ANKARA